

Корнякова Т.В., д.ю.н.,
Юзікова Н.С., д.ю.н.,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна

ХІМІЧНА КАСТРАЦІЯ – РАДИКАЛЬНИЙ ЗАХІД ПРОТИДІЇ СЕКСУАЛЬНИМ ЗЛОЧИНАМ

Застосування окремих заходів протидії злочинності та адекватного покарання до осіб, які вчинили злочин сексуального характеру слугує меті відновлення справедливості, законного порядку у суспільстві; усуненню чи мінімізації наслідків спричинених сексуальним посяганням у зв'язку з вчиненням злочину проти статевої свободи та статевої недоторканності.

Домінуючою функцією заходів протидії злочинам виступає підвищення морального рівня громадян держави та формування у мотивації до законослухняної поведінки в межах пануючих у суспільстві норм та цінностей у сфері захисту статевої свободи та статевої недоторканності.

У системі заходів протидії сексуальному насильству, особливо щодо дитини (малолітньої та неповнолітньої), повинні домінувати безпека, підтримка та захист дитини, що стала жертвою такого насильства. Крім того мають бути запроваджені заходи, спрямовані на формування ненасильницької поведінки, відповідальності за свої дії та перегляд ставлення до дитини поряд із застосуванням заходів кримінально-правового характеру до суб'єктів сексуальних злочинів.

За даними Генеральної прокуратури України у 2019 році жертвами сексуального насильства стало 32 дитини. З них, у Київській області (7 осіб), у Донецькій області 5 осіб, у Одеській області 4 особи, у Харківській — 3 особи, у Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській та Чернігівській областях по двоє постраждалих дітей, у Житомирській Івано-Франківській, Сумській, Херсонській та Хмельницькій областях по одній жертві сексуального насильства [1].

Сексуальна свобода та сексуальна недоторканність дитини є однією з фундаментальних цінностей, що визнаються будь-якою державою, та підтримуються беззаперечно. Свобода від сексуального насильства виступає одним з ключових прав дитини, реалізація якого має бути гарантовано та забезпечено державою. Сексуальне насильство щодо дитини (переважно малолітньої) детермінує деформацію соціалізації, формує спотворені інтереси, потреби, ціннісні орієнтації. Дитина, яка зазнала сексуального насильства втрачає відчуття безпечного середовища, що негативно впливає на все її подальше життя і стосунки з оточуючими.

У Конвенції Ради Європи «Про захист дітей від сексуальної

експлуатації та сексуального насильства», яка була ратифікована Україною 20.06.2012 р., наголошено, що сексуальна експлуатація та сексуальне насильство стосовно дітей набули тривожних розмірів на національному та міжнародному рівнях, зокрема стосовно зростаючого використання як дітьми, так і злочинцями інформаційно-комунікаційних технологій, і що запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами потребують міжнародного співробітництва [2]. Крім того, у Конвенції наголошено на необхідності запровадження законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації окремих видів умисної поведінки.

Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за злочини, вчинені стосовно малолітньої особи, неповнолітньої особи, особи, яка не досягла статевої зрілості» було передбачено зміни до КК України, КВК України та до Закону України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі».

Низка зауважень, до вказаного законопроекту стали основою для відхилення вето вето президентом законопроекту про відповідальність за педофілію, який передбачає примусову хімічну кастрацію.

У світовій науці та практиці щодо реалізації такого покарання як «хімічна кастрація» немає однозначного підходу. Сучасне суспільство опікується не стільки станом злочинності в цілому, як досягненням ефективності кримінального покарання.

Хімічна кастрація є частиною кримінального законодавства у багатьох країнах Європи та континентів: у США, Аргентині, Австралії, Естонії, Ізраїлі, Молдавії, Новій Зеландії, Польщі, Росії, Данії, Німеччині, Угорщині, Франції, Норвегії, Фінляндії, Ісландії, Литві, Великобританії, Бельгії, Швеції, Македонії, Туреччині, Індонезії тощо [3, с. 356-360]. Вона, переважно, застосовується як покарання чи медикаментозне лікування сексуальних злочинців головним чином для осіб, які вчинили сексуальні злочини проти дитини.

Питання хімічної кастрації не мають єдиного наукового підходу та поділяють дослідників на два табори: прихильників та противників (*pro and contra*) такого виду покарання та лікувальної терапії. Обидві сторони мають свої аргументи. Враховуючи останні тенденції, що відбулися у європейських державах, необхідно констатувати, що така санкція у законодавстві багатьох країн є важелем боротьби із педофілією за допомогою медикаментозного лікування, що носить добровільний чи обов'язковий характер. Враховуючи, що таке сексуальне відхилення є психічним розладом, фармакологічне, медикаментозне лікування неминуче і доцільне.

Вважаємо, що застосування хімічної кастрації на добровільних засадах для осіб, як вважають, що не здатні контролювати свої сексуальні

бажання і потребують медичної допомоги – це правильна форма впливу. При цьому, вона повинна носити обов’язковий характер у разі повторного вчинення злочину сексуального характеру. Це є виправданою мірою для захисту потенційних жертв від сексуального насильства та створення безпечного середовища для нормального розвитку молодого покоління.

Література

1. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України.
URL: <https://www.gp.gov.ua/>
2. Конвенція Ради Європи Про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. URL: <http://dls.gov.ua/wp-content>.
3. Ratkoceri, V. Chemical Castration as a security measure in the criminal legislation of the Republic of Macedonia. *International Journal of Social Sciences and Education Research*. № 3(2). 2017. P. 356-360.

УДК 343 (043.2)

Khristich I., Graduate student,
University of the State Fiscal Service of Ukraine, Ukraine

MODERN ASPECTS OF PROBATION IN UKRAINE

In order to minimize risks, the prison probation system has been introduced in Ukraine since 2015, which, in accordance with article 11 of the Probation Act, consists in training persons serving sentences of restriction of liberty or deprivation of liberty for a certain period of time before being dismissed for the purpose of labour and domestic placement of such persons after release from their chosen place of residence. The Ministry of Justice, together with the Ministry of Social Policy, has established a mechanism for cooperation in the execution of prison probation tasks. The Ministry of Health of Ukraine and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine signed the joint order of 03.04.2018 №. 974/5/467/609/280 «On the statement of the Order of interaction of institutions of execution of punishments, Authorized probation authorities and social welfare entities in preparation for the release of persons, Serving Here in the form of restriction of liberty or deprivation of liberty for a certain period of time». This regulation provides an opportunity to consolidate the actions of all State bodies in providing assistance to persons released from places of deprivation of liberty [1].

Probation bodies (specialized bodies) now exist in most European countries, which are established to carry out alternative types of punishment. This public service, which is outside the police and prison, received its name from one of the most common types of alternative penalties abroad – probation, that is, trials with suspended conviction and suspension from execution. As an alternative to imprisonment, probation (testing) is to establish supervision of the